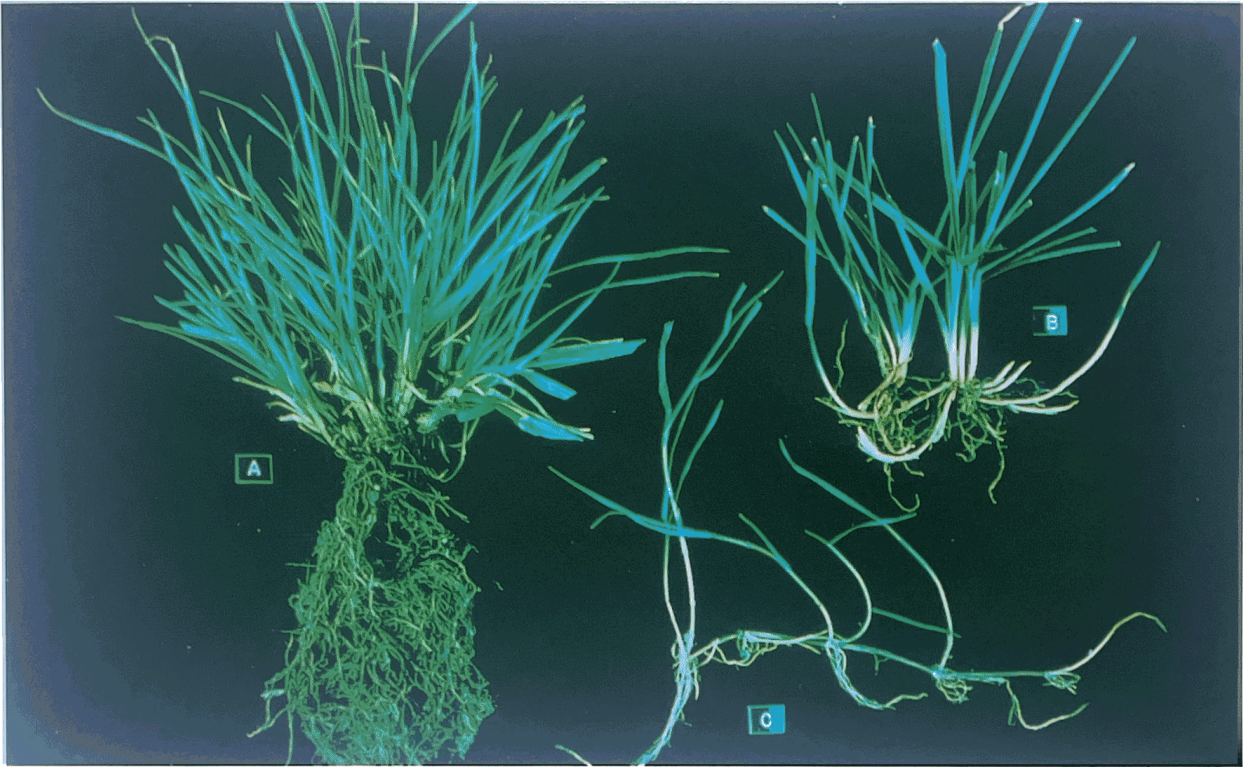

John Holleman

Grassen determinatie

A: Engels raai B: Veld beemd C: Stuisgras

Het lijkt zo makkelijk: grassen herkennen op een golfbaan. Veel meer dan acht gewenste en een paar ongewenste grassen komen niet voor op een Nederlandse baan. Maar toch; omdat bloeistengels en aren door het intensieve maaischema achterwege blijven is het niet voor iedereen weggelegd alle grassen feilloos te benoemen. Om grassen te determineren moeten we vaak uitgaan van het blad en de wortels van de plant. Veel greenkeepers gaan bij het determineren vooral uit van de kleur van het gras. En natuurlijk dit kan een doeltreffende methode zijn als men maar in ogenschouw neemt, dat de kleur van het gras kan veranderen door het seizoen heen of beïnvloed wordt door bijv. bemesting of droogte.

Soorten

Voor grassen determinering op de golfbaan zijn slechts een beperkt aantal soorten belangrijk. Zo worden 80 tot 90% van de Nederlandse greens bevolkt door gewoon struisgras en roodzwenk en natuurlijk als ongewenste gast *Poa Annua* of straatgras.

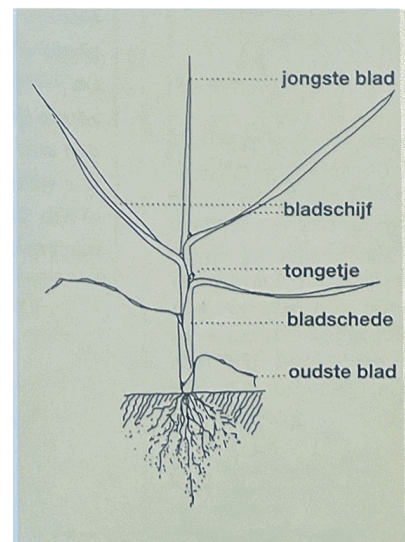
Bij het schrijven van dit artikel zijn we uitgegaan van de methode zoals beschreven staat in een brochure van Barenbrug: "Wat weten wij over gras".

Determinatie

We nemen een vegetatieve spruit van een grasplant, dus een stukje plant met wortel en al. Zie figuur 1 voor benamingen van de verschillende plantdelen. Eerst kijken we met wat voor blad we te maken hebben; is het rolbaar tussen de vingers (naaldvormig blad; zie fig. 2) of is het een plat blad. Let op: kantig rolbaar is ook rolbaar! We moeten altijd uitgaan van de jongste spruit van een plant. Bij naaldvormig blad valt de plant onder kolom 1, lees nu de verschillende kenmerken die bij de desbetreffende soorten staan goed door om de plant bij een bepaalde soort onder te brengen. Bij een breed blad gaan we verder om te kijken hoe het jongste blad uit de spruit komt. Is dit gevouwen, dan moeten we een verdere onderverdeling maken in bladeren met of zonder ribben en zoek daarna in de kolom de beschrijving op die het dichtst bij die van uw plantje komt. Komt het blad er gerold uit, dan hebben we nog meer kenmerken op te zoeken, allereerst de oortjes.

Dit zijn uitstekels van de bladschijf die om de scheut heen groeien. Er is een grote variatie in grootte tussen soorten. Beharing van een blad is bijna alleen te zien met een loep. Deze beharing is mogelijk aan zowel de bovenzijde als onderzijde van het blad. Het tongetje in de bladschede is een zeer belangrijk determinatie-kenmerk bij grassen. Het is een vliezig, vaak doorzichtig plantedeel tussen de bladschijf van de bladeren die van de grasscheut afstaan.

fig. 1

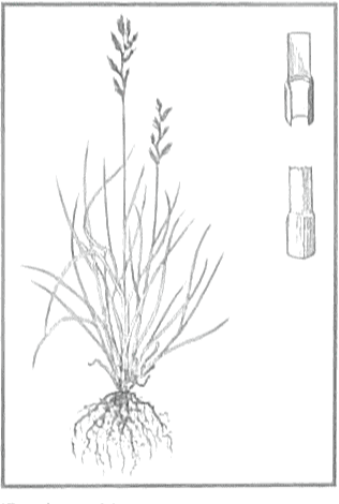

	Naaldvormig blad	Niet naaldvormig blad	
		Jongste blad gevouwen	
		Geribd blad	Ongeribd blad
'Engels raaigras'	1. Schapegras (Festuca ovina) Blad draaddun, gemakkelijk rolbaar tussen de vingers. Bladschede voor 3/4 of meer open.	4. Engels raaigras (Lolium perenne) Bladachterzijde sterk glimmend. Ribben zeer hoog, met afgeronde top. Tongetje kort, doorschijnend vliezig, meestal samenklappend. Oortjes vaak ontbrekend: indien aanwezig: goed onderscheid met nummer 5. Spruit aan de basis meestal rood.	7. Kroppaar (Dactylis glomerata) Bladscheden scherp afgeplat. Bladtop spits, iets ruw. Geen dwarsverbindingen.
'Poa annua'	2. Roodzwenkgras (Festuca rubra) Blad circa 0,5 mm dik, kantig rolbaar. Randen der (ongerepte) bladscheden bijna geheel vergroeid.	5. Kamgras (Cynosurus caespitosa) Wat grijsgroen met matige glans. Tongetje bleek, niet vliezig, blijft openstaan. Oortjes ontbreken. Bladbasis vaak samengeknepen. Spruit naar beneden wit, halverwege de bladschijf vaak een lichte insnoering, soms wat geelbruin.	8. Straatgras (Poa annua) Klein gras; bladtop stomp, niet ruw. Bladscheden niet scherp afgeplat. Bladachterzijde dor, tongetje lang, wit.
'Roodzwenk'	3. Hardzwenkgras (Festuca ovina) Gelijkt op een forse vorm van nummer 2, het is echter een ondersoort van nummer 1, want de bladeren zijn niet vergroeid.	6. Ruwe smele (Deschampsia caespitosa) Blad grof driehoekig geribd, zeer ruw bij naar beneden strijken. Bij doorzicht witte lijnen. Tongetje zeer lang.	9. Veldbeemdgras (Poa pratensis) Blad stevig, vrijwel overal even breed. Van achteren met zwakke glans. Tongetje zeer kort. Bladbasis vaak met enkele wimpers.
'Struis'	Opmerking: <i>Naaldvormige bladeren zijn ook in volgroeide toestand gesloten en smal. Ongeribd hoeft niet identiek te zijn met volkomen vlak. Meermalen zijn "ongerbide" bladeren zeer zwak geribd. De variabiliteit van het levende materiaal noopt tot een wat milde beoordeling van ribben en tongetje, ook al zijn daarvoor bepaalde maatstaven gesteld.</i>	2. Roodzwenkgras (Festuca rubra) Lijkt door grove ribbing op nummer 6, doch is niet ruw. Geen witte doch lichtgroene lijnen bij doorzicht. Tongetje kort. (zie ook nr.5)	10. Ruw beemdgras (Poa trivialis) Jong materiaal slap en sterk glanzend aan de achterzijde. Tongetje kort met iets oplopende top. In het voorjaar naar de bloei gaande spruiten met (zeer) lange spitse tong. Bladachterzijde vaak glanzend. Opmerking: <i>De ribbing neemt men het beste waar door het blad op 1/3 van de basis over de vinger te buigen en volgens de raaklijn met de loep te bezien. Houd bij het gebruik van de loep beide ogen open en het geheel dicht bij het oog.</i>

fig 2

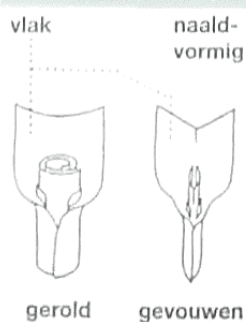

fig 3

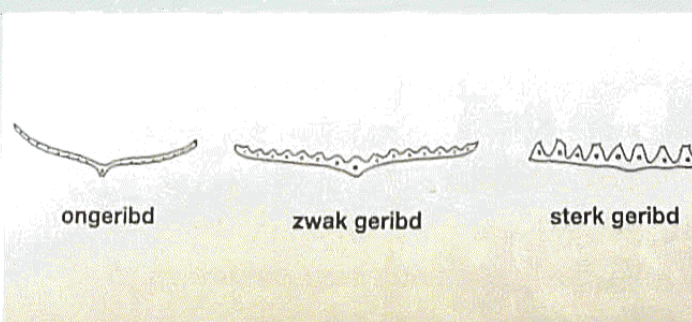
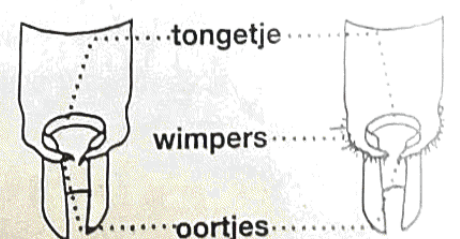
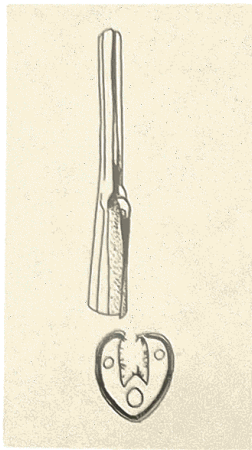

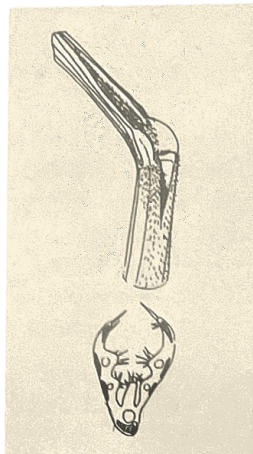
fig 4

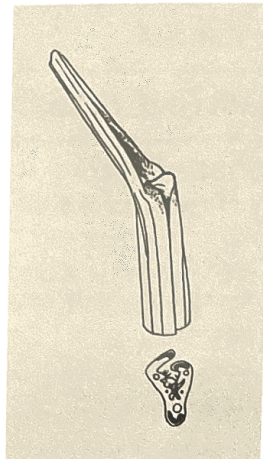
Jongste blad gerold			
Bladschijf met oren		Bladschijf zonder oren	
	Behaard blad	Onbehaard blad	
		Sterk geribd	Zwak geribd
		11. Reukgras (<i>Authoxanthum odoratum</i>) Lange wimpers op de blad voet (zie nummer 15). Tongetje lang, doorschijnend, soms violet aangelopen. Cumarinegeur is nogal wisselend. 12. Beemdlangbloem (<i>Festuca pratensis</i>) Bladachterzijde met sterke glans. Blad niet stug of hard (zie nummer 15). Tongetje zeer kort, groen. 13. Italiaans raaigras (<i>Lolium multiflorum</i>) Als nummer 12, doch tongetje kort, buiten de bladschede komend. Vaak wat slap. 14. Rietzwenkgras (<i>Festuca arundinacia</i>) Donkergroen, hard en stug. Tongetje zeer kort, groen. Bladbasis met korte wimpers. 15. Kweek Ely (<i>Agropyron repens</i>) Beharing, indien aanwezig, enkel. Tongetje zeer kort, bleekgroen met zeer fijn getande rand. Oortjes lang en smal.	11. Reukgras (<i>Authoxanthum odoratum</i>) Oortjes niet ontwikkeld. Zie ook nr. 11 16. Echte witbol (<i>Holcus lanatus</i>) Geheel en kort behaard. Beharing dubbel (langere haren op de ribben, zeer korte op en tussen de ribben). Smalle violette vaatbundels in onderste bladscheden (pyjamabroek!), zie nr. 19. Tongetje lang, wit, zie nr. 17, grofgezaagd. 17. Zachte dravik (<i>Bromus hordeacens</i>) Geheel behaard, doch beharing op het blad enkel. Tongetje doorschijnend, zie nr. 16 en 19. Bladschede gesloten. 18. Goudhaver Tris (<i>Trisetum flavescens</i>) Ribbig fijn, doch duidelijk. Beharing dubbel. Tongetje kort, zie nummer 16, wit, zie nummer 17, grofgezaagd. 19. Pijpestrootje (<i>Molinia</i>) In plaats van een vliezige tong een zeer korte haarkrans met enkele lange haren. Blad ook met wat lange haren en naar de basis meestal versmallend. 20. Fakkelgras (<i>Koeleria crista</i>) Bladeren grijsgroen, behaard, meestal de onderste bladeren.

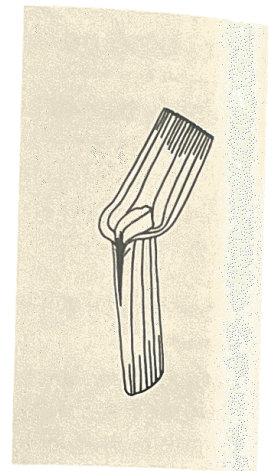
1. Schapegras
(*Festuca ovina*)

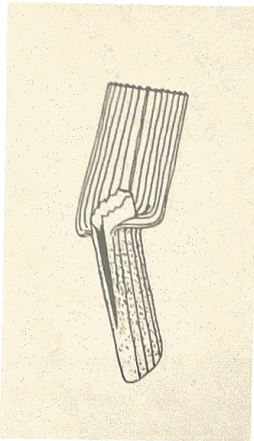
2. Roodzwenkgras
(*Festuca rubra*)

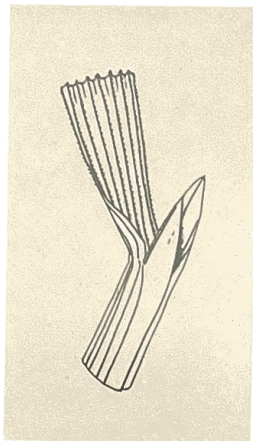
3. Hardzwenkgras
(*Festuca ovina*)

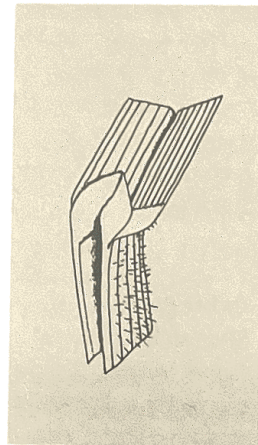
4. Engels raigras
(*Lolium perenne*)

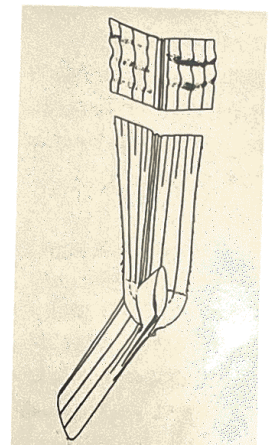
5. Kamgras
(*Cynosurus caespitosus*)

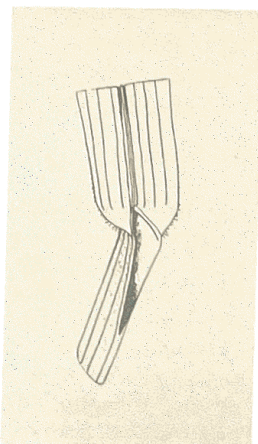
6. Ruwe smele
(*Deschampsia caespitosa*)

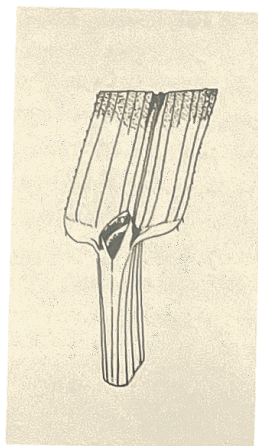
7. Kroppaar
(*Dactylis glomerata*)

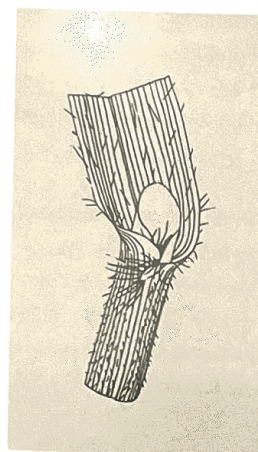
8. Straatgras
(*Poa annua*)

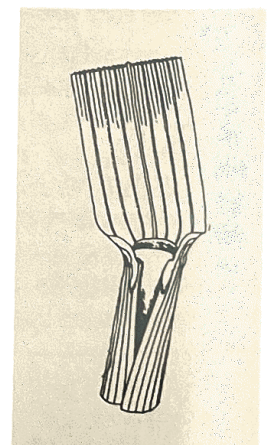
9. Veldbeemdgras
(*Poa pratensis*)

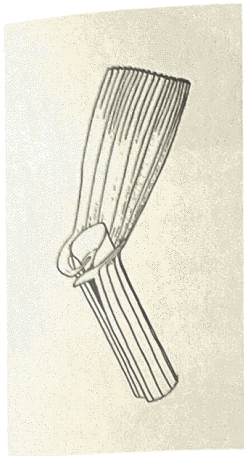
10. Ruw beemdgras
(*Poa trivialis*)

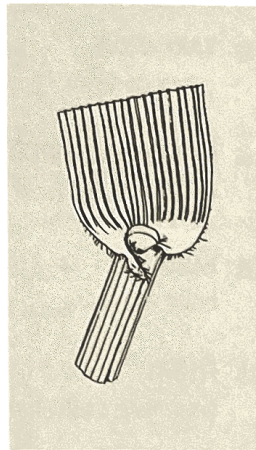
11. Reukgras
(*Anthoxanthum odoratum*)

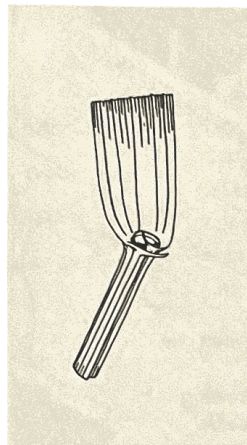
12. Beemdlangbloem
(*Festuca pratensis*)

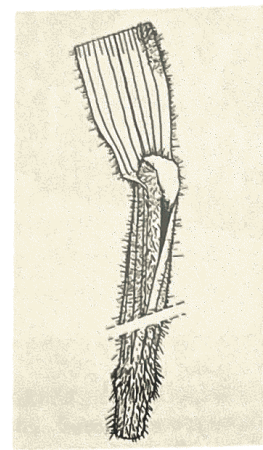
13. Italiaans raigras
(*Lolium multiflorum*)

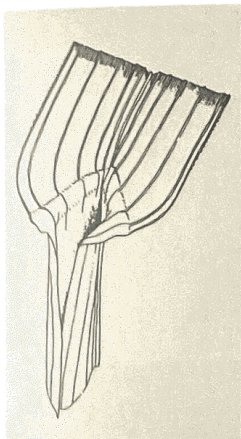
14. Rietzwenkgras
(*Festuca arundinacea*)

15. Kweek Ely
(*Agropyron repens*)

16. Echte witbol
(*Holcus lanatus*)

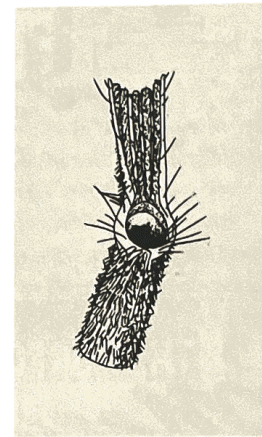
17. Zachte dravik
(*Bromus hordeaceus*)

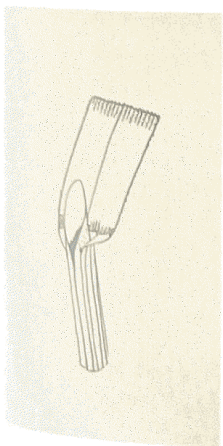
18. Goudhaver Tris
(*Trisetum flavescens*)

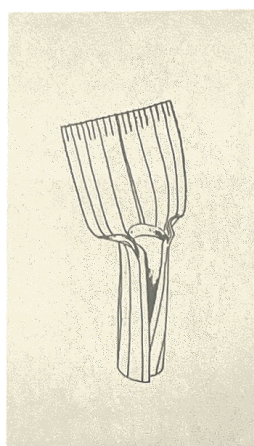
19. Pijpestrootje
(*Molinia*)

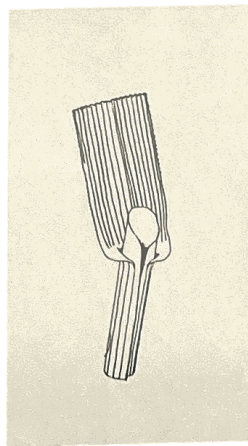
20. Fakkelgras
(*Koeleria cristata*)

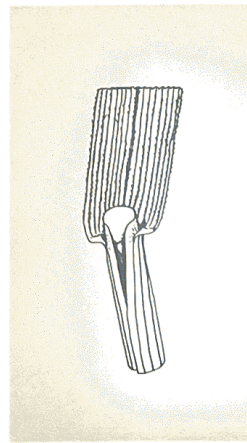
21. Geknikte vossestaart
(*Alopecurus pratensis*)

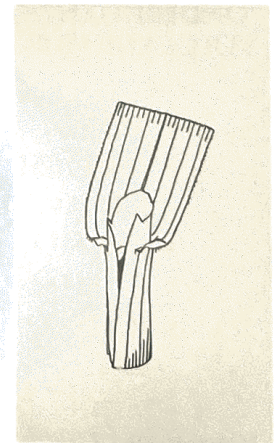
22. Grote vossestaart
(*Alopecurus pratensis*)

23. Witstruis of Fioringras
(*Agrostis stolonifera*)

24. Gewoon struisgras
(*Agrostis tenuis*)

25. Timotheegras
(*Phleum*)